

Als ze maar blijven wandelen en niet gaan zitten. We hopen, dat dit ook op de Arnhemse Synode worde begrepen.

Schrede voor schrede vooruit — maar in elk geval vooruit.

Met vrijmoedigheid vragen we dan ook van de Synode een nieuwen stap.

Looppas en galop worden door ons niet begeerd. Maar wel een behoorlijke gang.

Een Deputaatschap, gelijk wij wenschen, heeft genoeg te doen, al zet het zich niet dadelijk tot een proeve.

Aan de orde komen vragen als:

Hoe groot moet de bundel zijn?

Aan welk soort van vrije kerkliederen bestaat het meest behoefte?

Zal men zich beperken tot berijmde Schriftgedeelten?

Zullen er ook onberijmde Schriftgedeelten in worden opgenomen?

Moeten die Schriftgedeelten gekozen worden enkel uit het Nieuwe of ook uit het Oude Testament?

Indien men geheel vrije kerkliederen begeert, zal men trachten nieuwe te laten vervaardigen of zullen bestaande klassieke liederen daarvoor in aanmerking komen?

Is het uit praktisch oogpunt bezien beter niets aan de „Evangelische Gezangen” te ontleenen of bestaat er geen bezwaar ook daaruit eenige te kiezen, mits zij geheel en al in overeenstemming zijn met de Schrift?

Hoe kunnen de bezwaren, welke blijkens de historie van andere kerken de invoering van het vrije kerklied gewoonlijk met zich brengt, afdoende worden ondervangen?

Hier heeft men slechts enkele punten, die voor vermenigvuldiging vatbaar zijn.

Men zal ons toestemmen, dat zij gewicht genoeg bezitten om ampel te worden besproken en toegelicht.

Indien daarover binnen een periode van drie jaren rapport wordt uitgebracht, staan we werkelijk niet stil.

Met een opdracht van breedere omvang zou aan deze punten niet de noodige aandacht kunnen worden geschonken.

Het rapport zou er zich, gelijk dat op de Synode van 1923 het geval was, heel kort van moeten afmaken.

Dat kan bij andere kerkelijke zaken soms goed zijn, hier is het dat zeker niet.

Wanneer er een overtuiging moet worden gekweekt, behoort men er zijn tijd voor te nemen.

En wat sommigen tijd verlies toe schijnt, blijkt achteraf tijd winst te zijn.

Had men van 1920 af deze gedragslijn gevolgd, we zouden thans verder zijn.

Dit houdt geen kritiek in op de mannen van 1920.

We koesteren geen achterna-wijsheid aan onzen boezem.

We moeten alleen uit deze historie wat willen leeren.

Bond van Gereformeerden (Calvinisten) in Nederland.

V.

Met het stuk uit Zuid-Afrika op te nemen meenden we een dubbelen slag te kunnen slaan.

Vooreerst kan het de belangstelling, welke er ongetwijfeld voor het groote ding, dat daar gaat gebeuren, onder onze lezers bestaat, bevredigen.

Vervolgens kan een vergelijking worden gemaakt tusschen den grondslag van den Bond van Gereformeerden (Calvinisten) in Nederland en die van „Die Kristelik-Nasionale Bond (van Calviniste in S. Afrika).

En dan blijkt het, dat wat daar mogelijk is, hier niet verwezenlijkt zou kunnen worden.

Een formuleering van den grondslag als deze: „Die grondslag van die Bond sal wees die Woord van God, soos geïnterpreteer in die Calvinistiese wêreldbeskouing in ooreenstemming met ons Kristelik-Nasionale volkstradities” zou hier zeker niet worden geaccepteerd.

Men zou hem te ruim vinden.

En het „Konsep van Beginselprogram” zou dat bezwaar niet wegnemen.

Daarmee beweren we niet, dat hij voor Zuid-Afrika te ruim is.

Integendeel.

We vertrouwen, dat die met het oog op de toestanden aldaar geheel korrekt is.

Maar voor Nederlandsche toestanden kan hij niet pasklaar gemaakt.

Hier hebben we behoefte aan scherper begrenzing, zooals die dan ook in de Statuten van onzen Bond wordt geboden.

We kunnen nog een andere vergelijking treffen.

De Engelsche Calvinisten-bond, de bekende Sovereign Grace Union, heeft tot grondslag:

1. De volstreekte genoegzaamheid van de Heilige Schrift voor alle zaken van geloof en wandel.
2. De Drieëenheid Gods.
 - a. de soevereiniteit van God
 - b. de Godheid en volmaakte menscheit van den Heere Jezus Christus
 - c. De persoonlijkheid van den Heiligen Geest.
3. De val van den mensch.
4. Verkiezing uit vrijmachtig welbehagen.
5. Dat de verlossing partikulier is.
6. Onwederstandelijkheid van de roeping.
7. Rechtvaardigmaking door toerekening van de gehoorzaamheid en voldoening van Christus.
8. Volharding der heiligen.

Schoone waarheden worden hier opgesomd.

We kunnen er ons niet genoeg over verheugen, dat deze in Engeland zoo krachtig worden uitgesproken.

We voelen daarin een Calvinistischen gemeenschapsband trekken.

Maar zou men dien grondslag hier kunnen overnemen?

Het antwoord ligt in de vraag.

Voor ons land zou die grondslag weer niet gepreciseerd genoeg zijn.

In onze belijdenisschriften zijn meer waarheden tot uitdrukking gebracht dan hier in de basis zijn opgenomen.

Ook is deze basis zuiver theologisch en van de pretentie van het Calvinisme, dat het een eigen boodschap heeft voor alle levensterrein, wordt hierin niets vernomen.

Daarmee zou ten onzent niet kunnen worden volstaan.

Alweer: we oefenen hiermee geen kritiek op den grondslag van de Sovereign Grace Union.

Die kan voor Engeland voldoende zijn.

Hier echter wordt meer gezicht.

Vergelijken we alzoo den grondslag van onzen Bond met dien van geestverwante organisaties in het buitenland, dan kunnen we gerust konstateeren: wij staan in scherpte van belijning aan de spits.

Toch zijn er hier, die meenen, dat deze belijning nog niet voldoende is.

Totnogtoe lezen we echter niet, dat iemand een formuleering voorstelde, welke nog meer belijnd is.

Ofschoon de statuten van onzen Bond zijn vastgesteld, zou het toch veel waard zijn, wanneer men hieraan eens zijn krachten beproefde.

Wie weet of de Bond de nieuwe formuleering niet zulk een verbetering achtte, dat hij die gaarne overnam en statuten-wijziging voorsloeg.

In elk geval zou men met zulk een verbeterden concept-grondslag nuttiger werk verrichten dan met artikelen overlopend van afbrekende kritiek.

Mits men hiermee rekening houde, dat de Bond niet kerkelijk is en dat dus het specifieke van een kerk niet in den grondslag kan worden opgenomen.

Indien men b.v. aanvaarding van de federalieue gedachte van de kerkinrichting als eisch tot toetreding van den Bond zou stellen, zouden we daardoor vele Hervormde broeders van Gereformeerde belijdenis buitensluiten.

We hebben de kritiek op den grondslag van den Bond nauwgezet nagelezen.

Maar we konden tot geen andere konklusie komen: indien men zich in die richting beweegt, is samenwerking met Gereformeerden uit andere kerken afgesneden.

Dan moet men op zichzelf blijven staan.

Dan kan er van een internationale organisatie niets komen.

Want in het buitenland zijn er weinig kerken, die hetzelfde kerkelijke standpunt innemen als wij.

Indien dan zij, die tot zulke kerken behooren, per se veroordeeld zijn, kunnen wij den wensch naar internationale samenwerking gerust prijsgeven.

Of zal men voor het buitenland een geheel anderen maatstaf aanleggen dan voor het binnenland?

Dat zou meten zijn met twee maten.

Er is geen enkele internationale organisatie, welke in belijndheid kan halen bij de organisatie, welke onze Bond beoogt.

De Presbyteriaansche Alliantie b.v. is en in haar grondslag en in haar praktijk veel en veel vager.

Men moet deze kwestie tegelijk nationaal en internationaal bezien.

Trouwens, wanneer men de houding aanneemt, gelijk die in de kritiek tot uiting kwam, moet, als men konsekvent is, elke binnenlandsche aktie, welke den Gereformeerden naam voert, verkerkelijkt worden.

En dat is toch stellig niet Calvinistisch.

Vereenigingen, die onder kerkelijk toezicht staan, zooals onze Jongelings- en Meisjesverenigingen, hebben zeer stellig met het kerkelijke wel rekening te houden.

Zij moeten uitmaken, welke kerk toezicht zal oefenen.

Indirekt gelden Synodale besluiten van een kerk ook haar.

Maar vereenigingen, die naast de kerk staan, die in geen enkel opzicht kerkelijk zijn, hebben andere verplichtingen.

Zij moeten zelf het confessioneel Gereformeerd karakter tot uitdrukking brengen en handhaven.

Meent men, dat dit niet goed geschiedt, welnu, men sluit, zoo men nog geen lid is, er zich bij aan en men krijgt een officiële stem in het kapittel.

Men kan al zijn bezwaren wellicht inbrengen.

Of wij de thans geopperde bezwaren niet hebben voorzien?

Daarover spreken we graag nader.

Voor het oogenblik nog één opmerking.

Men heeft er iets achter gezocht, dat de naam van niet één hoogleraar der Theologische School onder het perscommuniqué staat.

Men achtte dat van buitengewoon gewicht.

Ten onrechte evenwel.

Zoo veel mogen we wel uit de school klappen, dat ook vertegenwoordigers van het korps hoogleraren der Theologische School zijn uitgenoodigd.

Als we ons goed herinneren, kwamen er van hen ook sympathie-betuigingen binnen.

In elk geval deed niemand een schriftelijk gehuld hooren, dat ook maar een weinig bezwarend klonk.

De vergaderingen werden echter door hen niet bijgewoond.

Op zichzelf is dit volkomen begrijpelijk.

Immers werden de vergaderingen steeds in Den Haag gehouden.

Voor een Bond, die nog over geen vaste fondsen beschikt, was dit, door de gelegenheid, daar geboden, een uitkomst.

Waarschijnlijk was deze plaats voor de hoogleraren uit Kampen wel wat ver.

Het is ook mogelijk, dat de data der vergaderingen juist op college-dagen waren gesteld.

Hoe dit ook zij — gepasseerd zijn ze niet.

Bezwaren hebben zij ook schriftelijk niet ingebracht.

Wij hopen dan ook spoedig hun namen te zien vermeld.

En wat de moeilijkheid van saamkomen betreft, wij verwachten, dat door het bestuur daarmee, zoo ze bekend wordt, gaarne zal worden gerekend.

— De wereld uit.

Naar mij werd medegedeeld zou Dr van der Vaart Smit in het geschil, dat als bekend mag worden ondersteld, gekontenteerd zijn, indien ik de eerste van de beide hieronder staande verklaringen voor mijn rekening wilde nemen.

Men zal begrijpen, dat ik daaronder zonder aarzeling mijn handteekening zette.

Zij luidt als volgt:

„Na de pertinente verklaring van Dr v. d. Vaart Smit, dat hij niet alleen niet vóór 1926 officieel aan de N. R. C. verbonden was, maar er ook vóór dien tijd geen stukken van zijn hand in genoemd blad zijn opgenomen, neem ik gaarne alle uitdrukkingen terug, die den indruk zouden kunnen wekken, dat Dr v. d. Vaart Smit in den door mij gewraakten zin, aan genoemd blad zijn medewerking zou hebben verleend.”

Dr v. d. Vaart Smit heeft daarop deze verklaring afgelegd:

„Mijnerzijds verklaar ik thans gaarne, dat ik alle scherpe uitdrukkingen, die door mij zijn gebezigd, waardoor Dr Hepp in zijn persoon mocht zijn aangetast, terugneem, waarmede dan het „pijnlijke persincident“ als geëindigd kan worden beschouwd.”

Hiermee is dus deze zaak de wereld uit.
Zij ruste in vergeetelheid.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

Geloofsverzekerdheid.

Een onzer lezers zond me een drietal vragen toe, die zich alle bewegen om die hoogst-begeerlijke vrucht van het werk des Geestes bij Gods kinderen, die we gewoon zijn „geloofsverzekerdheid“ te noemen.

„Schrijf de vragen hier niet af, en ik ga ze ook niet één voor één beantwoorden. „Zou in dat geval den vrager en me zelf nog al even moeten ophouden met kwesties van formulering. En al kunnen die belangrijk genoeg zijn — in casu zijn ze het niet. De bedoeling der vragen was blijkbaar ook niet de dingen waarom het onzer lezer gaat, in de meest preciese woorden te formuleren, maar enkel te zorgen, dat ze voldoende duidelijk onder mijn aandacht kwamen.

En dat deden ze. — Vrager meent, dat onder de Christenen in het algemeen, óók onder de leden onzer Kerken, te constataren valt een bedroevend gemis aan blijde geloofsverzekerdheid. Hij vraagt, of dit verschijnsel geen verband zou kunnen houden met een ander, n.l. dat onder ons de bekeering zoo weinig voorkomt in acuten vorm: als een op éénmaal breken met de zonde en een — tegelijk daarmee — plotseling doorbreken tot de verzoening met God in Christus; dat ze, integendeel, meer schijnt te verlopen als een langzaam en geleidelijk proces, waarbij men trapsgewijze komt tot kennis van ellende en van verlossing; en waarbij wedergeboorte en heiligmaking dan veelmeer in het middelpunt staan dan de rechtvaardigmaking. Een verloop en een praktijk, die op hún beurt vaak weer gevolg zijn van een bediening des Woords, die, in verband met een onjuiste opvatting van het Verbond, zulk een geleidelijke ontplooiing van het geestelijk leven, in overeenstemming acht met de bedoeling der genade waaronder de Kerk thans leeft.

Al onze lezers, ook vrager zelf, zullen gevoelen, dat in deze weinige regelen, die de bedoeling van inzender, naar ik vertrouw, juist weergeven, meer gevraagd wordt, dan ik, binnen de ruimte, die mijn rubriek toegemeten is, in staat ben te geven.

En dan denk ik daarbij nog in het geheel niet aan een paar vraagstukken, waarmee ik ook in een boek geen weg zou weten.

B.v. de vraag, of er metterdaad onder ons, gereformeerden, en onder de geloovigen in het algemeen, weinig blijde geloofsverzekerdheid is; en die andere, of de oorzaak daarvan moet gezocht in een eenzijdige bediening van het Woord.

Men versta mij wel: in dergelijke klacht en aanklacht ben ik heelemaal niet geneigd aanstonds een vijandige stem te hooren, die onze heilige huisjes aantast, en daarom zoo gauw mogelijk tot zwijgen gebracht moet worden. Zoowel als ons-zelfen bewijzen de critici, ook al bedoelen ze 't zelf mischien anders, ook onzen Kerken en haar Dienaren gewoonlijk grooteren en beteren dienst dan haar lofredenaars en vleiers.

Maar de zaak is, dat ik altoos huiver voor vragen, die de Christenen van heel een land, of ook maar de leden van eenige honderden kerken gelden. Ten minste als het er geen zijn waarover de statistiek licht kan geven.

Daar een antwoord op te geven, is zoo erg moeilijk. En het tóch te willen doen, zoo erg gevaarlijk.

Dat er, naar de rijke bedeeling van licht en liefde onder ons, veel en veel te weinig blijde geloofsverzekerdheid onder ons is — ach ja, daarover zijn we 'tallen, helaas, al te gemakkelijk eens. Doch zoo is de klacht natuurlijk niet bedoeld. Wie meent te moeten constataren, dat er in onzen tijd en onzen kring weinig geloofsverzekerdheid is onder

Gods volk, die vergelijkt onzen tijd met andere tijden, en onzen kring met andere kringen. En hij dergelijk een vergelijking nu, naar den eenen of naar den anderen kant geen onrecht te doen — dat is de moeilijkheid. Onze persoonlijke waarneming en ervaring zijn veel te beperkt om ons tot zulk een vergelijking in staat te stellen; en voor het overige zijn we van ander oordeel afhankelijk, dat we wel iets, maar toch niet al te veel boven ons eigen moeten stellen.

En zoo staat het nu ook met het oordeel over de bediening van het Woord onder ons. Met den éénen Dominé die het dichtst bij woont, kan ik nog altoos niet klaar komen — wanneer moet ik dan klaar komen met de overige 652?

De doorsnee? — Ach ja, maar door-snedden zijn erg gevaarlijk voor de vingers van wie ze maken zal.

Doch komen we tot de zaak waarover onze vrager het hebben wil.

Dat er oneindig veel minder blijde geloofsverzekerdheid is, ook bij mij en bij hem, dan waartoe de rijke openbaring van Gods overvloedige liefde in Christus ons recht geeft en — heiliglijk verplicht! — daar zijn we 't dan wel over eens. Of nu de meer geleidelijke ontplooiing van het geestelijke leven in geloof en bekeering, in plaats van zijn bewustwording in schokkende omzetting, daarvan de oorzaak mag zijn?

„Geloof het niet.

Het geleidelijk komen van het geestelijk leven tot bewustzijn en actie in geloof en bekeering, is in de Kerk des Heeren ongetwijfeld het normale. En het normale kan op zichzelf nooit een armere uitkomst hebben dan het abnormale.

In dit geval stellig niet.

Want ook bij de meest geleidelijke ontplooiing en bewustwording van het geestelijk leven in een kind des Verbonds, is het resultaat hetzelfde als bij de meest schokkende omzetting van een, die ver van God, midden in de wereld en midden in de zonde leefde. Beide vinden zich in hun doomschuld en verdorvenheid reddeloos verloren, en beide roemen straks van vergevende genade en reddende ontferming.

In het moment zelf der bekeering — als ik daarbij dan eens van een moment mag spreken — zal de tegenstelling van zonde en genade, van licht en van duisternis allicht scherper en feller en daarom onder geweldiger ziels-ontroering, in het bewustzijn van den laatste indringen, dan in dat van den eerste — doch dat is voorbijgaand. En wat er bij hem méér is aan gevoeligheid dan bij den ander — dat is er allicht minder aan diepte.

Doch er is, dunkt me, iets anders, dat hier voor de blijde geloofsverzekerdheid — blijde, zeg ik; want bij geloofsverzekerdheid is er in dit opzicht nog onderscheid — van beteekenis moet zijn.

Ik bedoel — en ook inzender dacht in die richting — of het geestelijk leven van den tot bekeering gekomene, nu voortis — als ik die gangbare uitdrukking hier mag gebruiken — zich meer oriënteert aan de rechtvaardigmaking of aan de heiligmaking. Ik bedoel, of in het middelpunt der gedachten van den geloovige méér de rechtvaardigmaking, dan wel de heiligmaking staat. Het éne is zoowel mogelijk als het andere. Dit behoort tot die verscheidenheid, tot die eenzijdigheid, als ge het zoo noemen wilt, in het geestelijke leven, die verband houdt met ieders bijzondere persoonlijkheid.

Van twee geloovigen nu, die op een gegeven oogenblik beide in volle geloofsverzekerdheid staan, doch in wie het zieleleven zich bij den een meer om de heiligmaking, bij den ander meer om de rechtvaardigmaking beweegt, zal — als we al het overige dat hierin meesprekt gelijk stellen — die verzekerdheid bij den laatste van hooger en intenser blijdschap vergezeld gaan, dan bij den eerste. Niet alleen omdat de tegenstelling: doomschuldig — gerechtvaardigd meer ons gevoel toesprekt dan die van onheilig en geheiligd; maar óók en vooral om twee andere redenen.

De eerste is, dat wie in zijn geloofsverzekerdheid zich zelf allereerst en allerméest ziet als gerechtvaardigd in Christus, bij de brou staat waaruit alle overige vertroosting in Christus opwellen. Want de rechtvaardigmaking is, om zoo te zeggen, de moedergave onder de heilsweldaden. Gerechtvaardigd — dat wil ook zeggen geheiligd, dat beteekent eveneens verheerlijkt.

Zoo is het niet met de heiligmaking. Zeker, ze is

niet zonder de rechtvaardigmaking; maar het verband tusschen haar en de rechtvaardigmaking is niet dat van oorzaak en gevolg, maar omgekeerd, dat van gevolg en oorzaak.

Dat vooreerst. En daarbij komt dan nog iets anders. De rechtvaardigmaking is, ook zooals ze door het geloof geëigend wordt, volkomen; ze is af; er komt in eeuwigheid niet iets bij. Wie zich door het geloof in Christus gerechtvaardigd weet voor zijn God, die weet zich in de vrijspraak van zijn rechter aan elken groep en aan elke beschuldiging van zijn aanklager ontkomen.

Maar zoo is het niet met de heiligmaking.

De heiligmaking is in dit leven nooit af, ze is en blijft nog altoos een onvoltooid werk. En ook daarom moet de geloofsverzekerdheid, die zich vooral om haar beweegt, minder overlopend van blijdschap zijn, dan die zich meer rechtstreeks trekt op de rechtvaardigmaking.

Hieruit blijkt, van hoe groot belang het voor een blij-verzekerd geloofsleven van een verlosste is, dat de weldaad der rechtvaardigmaking altoos voor hem in het middelpunt sta. En het zou te begrijpen zijn, dat we arm zijn aan geestelijke blijdschap, zoo de indruk, dien onze inzender van de bediening des Woords onder ons heeft, een juiste is: zoo de prediking, in plaats van de rechtvaardigmaking door het geloof in het middelpunt te zetten, de centrale plaats gaf aan wedergeboorte en heiligmaking.

Zulk een prediking zou zich slecht aansluiten bij het Sacrament van den Doop, en bij ons Formulier voor zijn bediening. Want de Doop is teken en zegel, en wordt zóó ook door ons Formulier beschreven, allereerst van de afwassing der zonde door het bloed — en pas daarna door den Geest van Christus.

Ze zou al even weinig overeenkomen met onze heerlijke heilgenis.

De 12 Artikelen noemen onder de weldaden, die Christus voor Zijn kerk verwierf en die de Heilige Geest haar toeëigent, allereerst de vergoeding der zonden.

Onze Heidelberger zet in Antw. 1 zijn jubel in den eenigen troost voor leven en sterven in met het: „die voor al mijne zonden volkomen betaald heeft“; maakt in vr. en antw. 1 de voldoening aan de gerechtigheid Gods, d.w.z. onze rechtvaardigmaking, tot spil van heel het stuk der verlossing, en antwoordt aan het eind van de 12 Artikelen op de vraag: Wat haat het u nu, dat gij dit alles gelooft? „Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben.“

De Nederl. Geloofsb. zegt in Art. 23, dat „in de vergeving der zonde, om Christus wille, waarin onze rechtvaardigheid voor God begrepen is, onze gelukzaligheid is gelegen.“

Een prediking, die de genade der rechtvaardigmaking — ik zeg niet: loochende of verzweg, maar — uit het middelpunt naar den omtrek drong, zou in strijd staan met het Evangelie zelf, dat ze heeft te bedienen, en dat haar overal en altoos, bij Jezus zelf en bij Zijn Apostelen, tot bediening der verzoening stempelt.

Hiermee zou ik, naar ik meen, de mij toegezonden vragen voor beantwoord kunnen houden.

Toch zweeft er, vooral ook blijkens de toelichting, waarvan ze vergezeld gaan, iets omheen en achter, dat me nog niet los laat. Daarover dan, D.V. nog in een volgend nummer.

V.

F.

LITERATUUR EN KUNST

Jac. van Laoy. †

In verband met het overlijden van Jac. van Laoy, onderbreek ik de loopende artikelenreeks om plaats te geven aan de onderstaande bijdrage.

C. T.

Zoo langzamerhand beginnen de „Mannen van Tachtig“ tot de oude garde te behooren. De letterkundige beweging van omstreeks 1880, die tegen de conventionele vormen, de rethoriek, het onwezenlijke in dicht en proza uit de voorafgaande jaren met ongebreidelde harstocht en woede te keer ging, heeft nog maar enkele van haar vertegenwoordigers over.

Ary Prins, Frans Nelscher, Herman Gorter, ze zijn niet meer. Kloos, Van Deyssel en Van Eeden behooren nu tot de veteranen.